

Asia: OM 17/41/2015

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleisiä huomioita

Lausuntonne

Yleisesti ottaen uudistuksen tavoitteet on saavutettu. Vaikuttaa siltä, että esityksessä ei ole otettu huomioon tulevaa maakuntauudistusta. Lain pykälien numeroinnin muuttaminen juoksevaksi parantaa lain luettavuutta merkittävästi.

1 luku (Yleiset säännökset)

Lausuntonne

2 § / Selkeyden kannalta on hyvä, että valitusasioita käsittelevät lautakunnat on erotettu oikaisuvaatimuksia käsittelevistä lautakunnista.

4 § 1 k / Tulevan maakuntahallinnon asema täytynee ottaa huomioon viranomaisen määritelmässä tai vähintäänkin hallituksen esityksen perusteluissa.

4 § 3 k / On hyvä, että lainvoiman käsite on määritelty laissa.

5 § / Todetaan yleisenä huomiona, että tuomarinteellisyttä koskeva säännös vaikuttaa 1 luvun sääntelyyn nähden irralliselta ja korostuu tässä ehkä liikaa. Esteellisyssäännös voisi olla laissa myös jäljempänä, esimerkiksi ehdotuksen luvussa 6 tai 8.

2 luku (Valitus hallintopäätöksestä)

Lausuntonne

Tulevan maakuntahallinnon elinten päätöksistä valittaminen täytynee ottaa huomioon tämän luvun säännöksissä.

Luvussa säädettäisiin myös toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta (5 §). Onko pykälä mielestänne riittävän yksiselitteinen ja täsmällinen?

Ehdotuksen 5 §:n 1 momenttiin voisi selvyden vuoksi lisätä viranomaisen osalta termin ”alueellisen”: ”Alueellisesti toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä on hallintopäätöksen tehneen alueellisen viranomaisen toimialue.” Tämä ajatus kyllä ilmenee hallituksen esityksen yksityiskohtaisista perusteluista.

Voimassa olevan hallintolainkäyttölain 12 §:n 2 momentin ongelmallinen määrittely (---, jonka tuomiopiiriin päätös olennaisimmin liittyy ---, johon päätös pääosin liittyy.) on nyt poistettu. Pykälän 3 momentti on onnistunut.

Ehdotuksen 5 §:n 4 momentin mukaisessa tilanteessa toimivaltainen olisi se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä viranomaisen päätoimipaikka sijaitsee. Vaikka valitus saattaisi siten tulla käsiteltäväksi hallinto-oikeudessa, jolla ei ole liittymäkohtaa asi-aan kiinteistön tai alueen sijainnin eikä valittajien kotipaikan perusteella, valitusten hajaantuminen eri hallinto-oikeuksiin estyisi, mitä on pidettävä parannuksena olemassa olevaan tilanteeseen.

Mikäli tavoitteena on keskittää samaa asiaa koskevat useat valitukset samaan hallinto-oikeuteen, lainkohdassa olisi tästä nimenomaisesti aihetta lausua (esim. samaa asiakirjaa koskevat tietopyynnöt).

Lakiin ehdotetaan uutta säännöstä asiakokonaisuuden yhdistämisestä hallinto-oikeudessa (6 §).

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit

Säännöksestä tai hallituksen esityksen yksityiskohtaisista perusteluista ei ilmene, millä kriteereillä asiat käsittelevä hallinto-oikeus viime kädessä määräytyy. Hallinto-oikeus on kiinnittänyt tähän huomiota jo edellisessä lausunnossaan 6.4.2011 (lausuntopyyntö 9.2.2011 OM 12/41/2007, OM004:00/2008).

Säännöksen tarkoitus huomioon ottaen asioiden yhdistämisen tulee luonnollisesti olla mahdollista erilaisissa tilanteissa eikä määrittelyä voida sen vuoksi kirjoittaa kovin tiukaksi. Hallinto-oikeus kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, tulisiko pykälässä oikeusvarmuus ja lainsäädännön läpinäkyvyys huomioon ottaen lausua pääperiaatteesta, joka kysymyksessä olevassa tilanteessa tulisi viimesijaisesti noudatettavaksi. Toimivaltaisena hallinto-oikeutena voitaisiin tässä tapauksessa, ellei 1 momentista muuta johdu, pitää päätöksen tehneen viranomaisen päätoimipaikan hallinto-oikeutta.

Hallinto-oikeus kiinnittää edelleen huomiota siihen, takaavatko pykälä 5 tai pykälät 5 ja 6 yhdessä riittävällä tavalla sen, etteivät valitukset saman valtakunnallisen viranomaisen päätöksistä hajaannu useisiin hallinto-oikeuksiin (esimerkiksi asiakirjajulkisuusasioissa tilanne, jossa eri hallinto-oikeuksien

tuomiopiireissä kotipaikan omaavat toimittajat ovat pyytäneet samaa asiakirjaa valtakunnalliselta viranomaiselta ja valitukset ovat vireillä eri hallinto-oikeuksissa tai kysymys on massavalituksista esim. Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökset vakuuden jakamisesta konkurssissa).

3 luku (Valituksen tekeminen)

Lausuntonne

3 § / Pykälän 1 momentin 4 kohdassa mainittu velvollisuus ilmoittaa valitusoikeuden perusteesta on tarpeellinen ja selventävä lisäys olemassa olevaan säännökseen.

5 § / Valituksen saa toimittaa hallinto-oikeuteen myös sähköpostitse. Pykäläehdotuksen sanamuoto mahdollistaa sen, että prosessiosoitteeksi ilmoitetaan vain sähköpostiosoite. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että hallinto-oikeus ei kuitenkaan voi vielä antaa päätöksiä todisteellisesti tiedoksi sähköisesti. Pelkkä sähköpostiosoite ei käytännössä vielä toistaiseksi ole riittävä prosessiosoite.

4 luku (Muu hallintolainkäyttöasia)

Lausuntonne

Ei lausuttavaa.

5 luku (Puhevalta ja avustajan tai asiamiehen käyttäminen)

Lausuntonne

5 § / Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota 3 momentista esiin nousevaan edunvalvojan palkkion ja kulujen kustannusvastuuseen. Momentissa mainitun holhoustoimesta annetun lain mukaan vastuu edunvalvojan palkkiosta on päämiehellä. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa s. 87 kuitenkin todetaan, että tuomioistuimen harkitessa välttämättömäksi voidaan kohtuullinen korvaus edunvalvojan tarpeellisista matka- ja toimeentulokustannuksista määrätä erityisestä syystä maksettavaksi valtion varoista siten kuin ehdotetun lain 7 luvun 22 §:ssä säädettäisiin. Hallinto-oikeus pitää hyvänä, että edunvalvojan kuluja voidaan korvata valtion varoista. Siitä tulisi kuitenkin säätää pykälätasolla eikä jättää asiaa maininnan varaan hallituksen esityksen perusteluihin.

6 § / Pykälän 1 momentin säännös, jonka mukaan kuolleen asianosainen sijaan tulee hänen oikeudenomistajansa, ellei asian laadusta muuta johdu, vaikuttaisi olevan ristiriidassa lain yksityiskohtaisten perustelujen kanssa. Perusteluissa todetaan, että hallinto-oikeuden on tiedusteltava näiden tahojen halukkuutta jatkaa oikeudenkäyntiä. Tästä voidaan päätellä, että oikeudenomistajat voivat luopua oikeudenkäynnistä sen laadusta riippumatta. Momentin sanamuodon tarkentaminen voisi siten olla tarpeen.

7 § / Väliintulija on pykälässä määritelty valittajan myötäpuoleksi. Hallinto-oikeus katsoo, että väliintulija olisi aiheellista määritellä siten, että myös muun oikeudenkäynnin osapuolen myötäpuoli voisi osallistua oikeudenkäyntiin. Tällainen tilanne saattaisi olla käsillä esimerkiksi erilaisissa lupa-asioissa, joissa prosessiasetelma saattaa asian eri vaiheissa muuttua. Valittajan sijaan käytettävä termi saattaisi olla esimerkiksi oikeudenkäynnin osapuoli.

8 § / Pykälän 1 mom vaikuttaa ristiriitaiselta ja se tulisi kirjoittaa ehdottoman muodon sijaan toisin. Ehdotuksessa ”on oltava – voi olla myös” on ristiriitainen ilmaisu.

6 luku (Asian käsittely ja selvittäminen)

Lausuntonne

7 § / Hallinto-oikeus katsoo, että pykälässä olisi aiheellista säätää myös uusien perusteiden esittämisen rajoittamista esimerkiksi samoin kuin 12 §:ssä on säädetty uuden selvityksen esittämisen rajoittamisesta. Esimerkiksi virkamiesasioissa uusien perusteiden esittäminen on yleistä, mikä saattaa olennaisesti viivästyttää asian ratkaisemista.

14 § 3 mom / Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan ”tallentamisesta” puhuminen kohteen ”kuvaamisen” sijaan kattaisi paremmin katselmuksessa mahdollisesti eteen tulevat tilanteet.

16 § / Hallinto-oikeus katsoo, että sanamuodon ”välttämättömät tiedot ja asiakirjat” sijaan käytettäisiin sanamuotoa ”tarpeelliset tiedot ja asiakirjat”. Jolloin sanamuoto vastaisi sisällöllisesti seuraavaa 17 §:ää tältä osin.

Luvussa säädettäisiin päätöksen tehneen viranomaisen velvollisuudesta antaa tuomioistuimen pyynnöstä lausunto sakon uhalla (8 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Hallinto-oikeus toteaa, että tilanteet, joissa sakon uhan asettaminen tulee pohdittavaksi, lienevät harvinaisia. Mutta koska hallinto-oikeudella on kuitenkin omalta osaltaan velvollisuus huolehtia siitä, että asia tulee muun muassa sen laatuun ja laajuuteen nähden riittävästi selvitettyksi, hallinto-oikeus kannattaa ehdotusta.

Säännös selvityksen rajoittamisesta olisi uusi (12 §).

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit

Ulkomaalaislaissa on 1.9.2016 lukien ollut voimassa vastaava säännös (197 a §). Hallinto-oikeus pitää perusteltuna, että yleinen säännös mahdollistaa selvityksen rajoittamisen myös muissa asiaryhmissä kuin ulkomaalaisasioissa. Säännös on riittävän joustava ja antaa hallinto-oikeudelle harkintavaltaa tapauskohtaisesti.

Luvussa säädettäisiin myös eri selvityskeinoista. Uusia selvityskeinoja olisivat suullinen valmistelu ja tarkastus.

Suullinen valmistelu (13 §)

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit

Säännös korostaa osaltaan hallinto-oikeuden selvittämismahdollisuutta. Toisaalta se on joustava ja antaa hallinto-oikeudelle harkintavaltaa prosessinjohtossa.

Tarkastus (15 §)

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit

Ehdotetun pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan muun muassa meluun. Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan ”tallentamisesta” puhuminen kohteen ”kuvaamisen” sijaan kattaisi paremmin tarkastuksessa mahdollisesti eteen tulevat tilanteet kuten hallinto-oikeus on myös katselmuksen osalta todennut.

Luvussa olisi säännös järjestyssakon tuomitsemisesta tuomioistuimen arvoa loukkaavan kirjallisen aineiston toimittamisen perusteella (20 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta? Pitäisikö tuomioistuimen varoittaa kirjallisen aineiston toimittajaa ennen sakon tuomitsemista?

Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan varoitus ennen uhkasakon tuomitsemista on kohtuullista ottaen huomioon, että kuvatus kaltaisen aineiston toimittaja olisi todennäköisesti lähes poikkeuksetta yksityishenkilö. Hallinto-oikeus kuitenkin pitää mahdollisena, että joissain tilanteissa varoittaminen ennen sakon tuomitsemista on selvästi epätarkoituksenmukaista, sillä lähtökohtana voitaneen pitää sitä, että jokaisen on ymmärrettävä epäasiallisen toimintansa seuraukset. Näin ollen hallinto-oikeus pitää parhaimpana sitä, että varoittamista ei säädettäisi ehdottomaksi, vaan tuomioistuimelle jäisi tapauskohtaista harkintavaltaa. Varoittamista koskeva osa olisi selkeämpää muotoilla pykälään esimerkiksi seuraavasti: ”...toimittamisen perusteella, jos tuomioistuimen arvoa loukkaavaa tai muutoin sopimatonta aineistoa toimitetaan tuomioistuimen mahdollisesta varoituksesta huolimatta.”

7 luku (Suullinen käsittely)

Lausuntonne

Suullisissa käsittelyissä on tavanomaista, että sama henkilö viranomaisen edustajana tai avustajana tai asianosaisena ei välttämättä osallistu useaan suulliseen käsittelyyn. Tämän vuoksi ehdotettu luku sisältää tarpeellisen informatiivisen kuvauksen suullisesta käsittelystä hallintotuomioistuimessa. Suullisen käsittelyn etenemisen ja siellä esiin tulevien tilanteiden hahmottamista kaikille käsittelyyn osallistuville helpottaa suuresti oikeudenkäymiskaaren kohdistuneiden viittausten väheneminen. Lähtökohtaisesti voidaan siis olettaa, että suullisten käsittelyjen toimittaminen muuttuu sujuvammaksi tämän luvun säännösten perusteella.

Säännökset itsekriminointisuoja ja hyödyntämiskiellosta hallintoprosessissa korostavat sinänsä hallintoprosessin asemaa siviili- ja rikosprosessin rinnalla, mutta niiden soveltuvuutta hallintoprosessiin tulee vielä harkita.

Ehdotetussa 2 §:ssä säädettäisiin muun muassa siitä, että mikäli hallintotuomioistuin ei järjestä asianosaisen pyytämää suullista käsittelyä, tästä on ilmoitettava oikeudenkäynnin osapuolille. Samalla heille on varattava tilaisuus esittää lisäselvitystä. Hallinto-oikeus toteaa, kuten aikaisemmassa lausunnossaan 6.4.2011 (H 00060/11), että esitys on lähtökohtaisesti kannatettava. Säännöksen voidaan arvioida parantavan käsiteltävän asian haltuunottoa hallinto-oikeudessa sekä muutenkin selkeyttävän ja jäntevöittävän prosessia. Erityisesti säännöksellä olisi asianosaisen oikeusturvaa lisäävä vaikutus. Hallinto-oikeus kiinnittää kuitenkin edelleen huomiota erityisesti siihen, että pyyntöjä suullisesta käsittelystä tehdään usein asiaryhmissä, joihin kuuluvia valituksia on paljon, mutta joissa suullisia käsittelyjä pidetään hyvin harvoin. Tällaisia asioita on edelleen ja erityisesti nopeutetun menettelyn turvapaikka-asioissa. Tälle asiaryhmälle on ominaista, että lainsäätäjä on pyrkinyt eri tavoin jouduttamaan asioiden käsittelyä. Ilmoitusvelvollisuus esitetystä muodossaan tulee pidentämään käsittelyaikoja ilman, että säännöksellä tavoiteltua hyötyä silti saavutetaan. Säännöksessä tulisi jättää tuomioistuimelle enemmän harkintavaltaa sen suhteen, milloin ilmoittamisesta voidaan luopua.

8 luku (Hallintotuomioistuimen päätöksenteko)

Lausuntonne

Hallinto-oikeus pitää ongelmallisena, että 3 §:n 3 momentissa käytetään tyhjentäväksi tarkoitettua luetteloa, koska käytännön tilanteita on mahdotonta ennakoida. Esimerkiksi ehdotuksen luettelosta puuttuu se tilanne, jossa valitus kohdistuu hallinto-oikeuden jo kertaalleen lainvoimaisesti ratkaisemaan asiaan eli valituksenalainen päätös ja valituksen perusteet ovat samat. Tällöin hallinto-oikeuden on jätettävä valitus tutkimatta. Lainkohta tulee muotoilla siten, että siitä ilmenee, ettei sitä ole tarkoitettukaan tyhjentäväksi.

3 § / 4 momentin osalta hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että asian poistaminen käsittelystä tarkoittaa hallinto-oikeudessa myös hallinto-oikeudelle kuulumattomien asioiden poistamista diaarista ilman, että asiaa hallinto-oikeudessa käsitellään. Tämän vuoksi hallinto-oikeus pitää parempana muotoilua ”...asian käsittely raukeaa ja sen käsittely tuomioistuimessa päättyy”.

5 § / 2 momentissa mainittu ”hallinnollinen seuraamus” on käsitteenä laaja, ja käsitteen tarkempi määrittäminen yksityiskohtaisissa perusteluissa on hallinto-oikeuden käsityksen mukaan tarpeen.

6 ja 8 § / Hallinto-oikeus katsoo, että säännösten yhdistäminen voisi olla tarkoituksenmukaista tai ainakin ne tulisi sijoittaa peräkkäin.

8 § / Voimassa olevan hallintolainkäyttölain 54 §:n 2 momentin perusteella hallinto-oikeudella on mahdollisuus tehdä niin kutsuttu liitepäätös liittämällä päätökseensä kokonaan tai tarpeellisilta osin jäljennös alemman viranomaisen päätöksestä, vireillepanoasiakirjasta tai muusta asiakirjasta, jos päätöksen selvyys ei siitä vaarannu. Ehdotetussa pykälässä tätä mahdollisuutta ei enää ole. Sen sijaan ehdotuksen 12 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan hallintotuomioistuimen päätöstä koskevan valituksen ratkaissut tuomioistuin voi edelleen korvata päätöksensä perusteluja liittämällä päätökseen alemman tuomioistuimen päätöksen perustelut ja viittaamalla niihin. Helsingin hallinto-oikeudessa liitepäätöksiä tehdään pääsääntöisesti vain nopeutetun menettelyn turvapaikka-asioissa. Tälle asiaryhmälle on ominaista, että lainsäätäjät on pyrkinyt eritavoin jouduttamaan asioiden käsittelyä. Tämän käytännön muuttaminen tulee pidentämään käsittelyaikoja kyseisessä asiaryhmässä. Korkein hallinto-oikeus ei ole ratkaisukäytännössään puuttunut hallinto-oikeuden menettelyyn tältä osin. Ehdotuksen 12 luvun 6 §:n 2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa on viitattu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntöön. Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan esitetystä ratkaisusta ei kuitenkaan ole pääteltävissä, että liitepäätöksen käyttäminen sinänsä vaarantaisi oikeusturvaa. Kysymys on hallinto-oikeuden harkintavallasta sen suhteen, missä asiaryhmissä liitepäätöksiä on tarkoituksenmukaista käyttää ja ovatko viranomaisen päätöksen perustelut niin laadukkaat, että niihin voidaan viitata. Hallinto-oikeus toteaa, että liitepäätöstä koskeva säännös olisi edelleen hyvin tarpeellinen ja hallinto-oikeudelle tulisi jättää riittävä harkintavaltta sen suhteen, milloin liitepäätöstä on tarkoituksenmukaista käyttää. Myös meneillään olevat hankkeet toimintojen ja asiakirjojen digitaalisesta käsittelystä ymv. voivat johtaa siihen, että liitepäätösten käyttäminen tulee paljon laajemmaksi kuin se on tällä hetkellä.

9 § / Ehdotetussa pykälässä tulisi mainita, että myös välipäätökseen, josta saa hakea erikseen muutosta tulee liittää valitusosoitus. Nämä välipäätökset on mainittu ehdotuksen 12 luvun 2 §:n 2 momentissa.

10 § / Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota, että 2 momentin muotoilun tarkoituksenmukaisuutta olisi vielä syytä miettiä. ”Jos sitä pyydetään” -muotoilu jättää avoimeksi sen, kuka valitusosoituksen antamista voi pyytää. Esitöissä on ainoastaan 1 momentin osalta täsmennetty, että valitusosoituksen korjaamista voi pyytää päätöksen tiedoksi saanut.

9 luku (Tiedoksianto)

Lausuntonne

1 § / Hallinto-oikeus toteaa, että todisteellinen sähköinen tiedoksiantomenettely ei ole vielä käytössä eikä sen käyttöönottamisajankohdasta ole vielä tietoa. Yhteiskunnassa ollaan koko ajan siirtymässä yhä enemmän sähköiseen menettelyyn. Päätösten tiedoksiantotapojen tulee seurata tätä kehitystä. Hallinto-oikeus pitää kannatettavana, että laki tulee mahdollistamaan moninaiset tiedoksiantotavat. Pykälä tässä muodossaan antaa hallinto-oikeudelle mahdollisuuden aiempaa laajemmin valita tarkoituksenmukaisen tiedoksiantotavan.

2 § / Hallinto-oikeus pitää sinänsä hyvänä mahdollisuutta suulliseen tiedoksiantoon. Suullista tiedoksiantoa on saatettu ainakin aikaisemmin käyttää esimerkiksi yksinkertaisten todistajanpalkkioiden yhteydessä. Hallinto-oikeus toteaa, että ehdotetun pykälän sisältö jää yleiselle tasolle. Hallinto-oikeus ehdottaa, että lakiehdotuksen jatkovalmistelussa kiinnitetään vielä huomiota siihen, että vähintään yksityiskohtaisissa perusteluissa tuodaan lainsäätäjän taholta esiin niitä tilanteita, joissa suullista tiedoksiantoa on tarkoitettu käytettävän. Tämä edesauttaisi soveltamistulkinnan yhdenmukaisuutta ja ylipäänsä sitä, että säännöstä myös käytettäisiin.

Ehdotuksen 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuista välipäätöksistä on mahdollista valittaa myös erikseen. Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan pykälään tulisi lisätä maininta siitä, että suullisesti tiedoksi annettaessa on selostettava myös mahdollinen valitusosoitus. Tällöin valitusmääräajan alkaminen ei jäisi epäselväksi, millä osaltaan olisi oikeusturvaa parantava vaikutus.

Ehdotuksen 2 §:n 3 momentti. Ehdotetussa muodossa säännöksestä saa sen käsityksen, että asiakirja annetaan tiedoksi kahteen kertaan. Hallinto-oikeus pitää parempana muotoilua ”Suullisesti tiedoksi annettu asiakirja toimitetaan erikseen asianosaiselle myös kirjallisesti”.

4 § 4 mom / Ehdotuksen mukaan siinä mainituista tiedoksiantoajankohdista säädetään erikseen. Kysymyksessä oleviin lainkohtiin on viitattu yksityiskohtaisissa perusteluissa. Hallinto-oikeus ehdottaa selkeyden vuoksi, että viittaukset sisällytetään pykälään.

Ehdotuksen mukaan ainoastaan velvoittavat päätökset, joiden tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika, tulisi antaa tiedoksi todisteellisesti (1 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

1 § / Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan 2 momentin ”velvoittava päätös” ei ole käsitteenä tarkkarajainen. Säännös saattaa ehdotetussa muodossa johtaa epäselvyyksiin käytännön soveltamistilanteissa.

10 luku (Oikeudenkäyntikulut)

Lausuntonne

1 § / Esityksen mukaan ehdotus vastaisi sisällöltään nykyistä HLL 74 §:ää, mutta pääsääntönä on perusteluiden mukaan kuitenkin tarkoitettu olevan, että päätöksen tehnyt viranomainen tai muu julkinen osapuoli olisi korvausvelvollinen asian hävitessään. Hallinto-oikeus katsoo, että ehdotettu säännös ei ota riittäväällä tavalla huomioon tilannetta, jossa harkitaan viranomaisen velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikuluja. Hallinto-oikeus ehdottaa, että pykälässä mainittaisiin edelleen viranomaisen virhe harkintaa ohjaavana seikkana, koska tämä seikka tulee todennäköisesti edelleen käytännössä vaikuttamaan korvausvelvollisuutta koskevaan ratkaisuun.

2 § / Hallinto-oikeus ehdottaa, että 3 momentin osalta harkittaisiin mahdollisuutta säätää myös siitä, että osapuolen edustaja, asiamies tai avustaja veloitetaan korvaamaan kulut yksin. Yhteisvastuullinen korvausvelvollisuus voi johtaa osapuolen kannalta kohtuuttomaan tilanteeseen, mikäli pitkittyminen on aiheutunut selvästi tai yksinomaan edustajan, asiamiehen tai avustajan tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta.

Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota, että ehdotetusta pykälästä ei käy ilmi voiko tuomioistuim määrätä vaaditut oikeudenkäyntikulut vastapuolen lisäksi hänen asia-miehensä korvattaviksi viran puolesta vai tuleeko oikeudenkäynnin osapuolen esittää tätä koskeva vaatimus ottaen huomioon myös saman luvun 4 §.

4 § / 2 momentin osalta hallinto-oikeus viittaa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisuun KHO:2017:56, jossa korkein hallinto-oikeus on katsonut riittäväksi, että korvausvaatimus oli lähetetty viranomaiselle tiedoksi, eikä viranomaiselle ollut varattu nimenomaista tilaisuutta tulla kuulluksi.

11 luku (Päätöksen korjaaminen ja täydentäminen)

Lausuntonne

-

Säännös päätöksen täydentämisestä olisi uusi (2 §).

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit

2 § / Päätöksen täydentämisen osalta hallinto-oikeus pitää ongelmallisena pykälässä täydentämiselle säädettyä 30 päivän määräaikaan päätöksen tiedoksisaannista. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ilmenee, että ajatuksena on ollut mahdollisuus täydentää päätöstä valitusajan kuluessa. Hallinto-oikeus huomauttaa ensinnäkin, että valitusaika on eräissä asiaryhmissä muu kuin 30 päivää. Myös todellisen tiedoksisaantipäivän selvittäminen pykälässä asetetun määräajan laskemiseksi saattaa olla ongelmallinen ja aiheuttaa tarpeetonta vaivaa.

Hallinto-oikeus esittää pykälää täydennettävän siten, että täydentämismenettely koskee ainoastaan ennen päätöksen antamista esitettyjä sivuvaatimuksia. Ajatus ilmenee hallituksen esityksen yksityiskohtaisista perusteluista.

Hallinto-oikeus ehdottaa, että lakiehdotuksen jatkovalmistelussa täsmennetään vielä, minkä tyyppisiä sivuvaatimuksia täydentämismenettely koskee. Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa täydentämismenettelyn käyttöalan laajuus jää epämääräiseksi ja saattaa tässä muodossaan aiheuttaa kirjavaa soveltamistulkintaa. Lähtökohtaisesti hallinto-oikeus kannattaa päätöksen täydentämismenettelyä, mutta ehdottaa kuitenkin perusteellisempaa arviointia täydentämismenettelyn soveltuvuudesta hallintolainkäyttöasioihin.

12 luku (Valitus hallintotuomioistuimen päätöksestä)

Lausuntonne

-

Ehdotuksen mukaan uudessa yleislaissa olisi pääsääntönä, että hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan (1 §). Tarvittaessa poikkeuksista säädettäisiin jatkossa erikseen. Ehdotus valituslupamenettelystä pääsääntönä poikkeaisi voimassa olevasta laista.

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommenttinne

Hakemusasioissa hallinto-oikeus tekee päätöksen ensi asteena, jolloin valituslupamenettely kaventaa merkittävästi mahdollisuutta hakea päätökseen muutosta. Hallinto-oikeus katsoo, että valituslupamenettelyn saattamista pääsäännöksi myös näissä asiaryhmissä, erityisesti lastensuojelulain mukaisissa huostaanottoasioissa, tulisi vielä arvioida uudelleen.

Hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella ei nykyisten yleissäännösten mukaan ole valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Viranomaiselle ehdotetaan valitusoikeutta tilanteessa, jossa ensi asteen hallintotuomioistuin on kumonnut sen päätöksen tai muuttanut sitä (3 §). Ehdotus päätöksen tehneen viranomaisen valitusoikeudesta poikkeaisi voimassa olevasta laista.

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommenttinne

Lähtökohtaisesti hallinto-oikeus pitää hyvänä, että viranomaisen valitusoikeudesta on yleinen säännös. Esitetystä muodostaan luvun 3 § on ongelmallinen esimerkiksi verotusta koskevassa muutoksenhaussa, jossa veronsaajien eli viranomaisen muutoksenhakuoikeutta käyttää Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö (Vova). Tarkoituksena ei liene luoda Verohallinnolle valitusoikeutta asiassa, jossa se on alkuperäisen hallintopäätöksen tehnyt viranomainen.

Pykälässä tulisi ottaa myös huomioon, että esimerkiksi Vova hakee muutosta myös hallintotuomioistuimen päätöksiin, joissa hallintotuomioistuin ei ole kumonnut viranomaisen päätöstä. Tarkoituksena ei myöskään liene rajoittaa viranomaisen muutoksenhakuoikeutta tällaisissa tilanteissa pykälän nykyisen sanamuodon mukaisesti.

Pykälän soveltamisalaa tulisi tarkentaa esimerkiksi siten, että sitä sovelletaan, mikäli muualla ei ole toisin säädetty viranomaisen oikeudesta hakea muutosta hallintotuomioistuimen päätöksestä.

13 luku (Ylimääräinen muutoksenhaku)

Lausuntonne

Ei lausuttavaa.

Kantelu ylimääräisenä muutoksenhakukeinona ehdotetaan poistettavaksi. Nykyiset kanteluperusteet yhdistettäisiin purkuperusteisiin (5 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Hallinto-oikeus tuo esille, onko tarkoituksenmukaista siirtää esimerkiksi maankäyttö- ja rakennusasioissa kuulemisvirheen vuoksi kanteluina tutkittavat asiat ensi asteena korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistaviksi.

Luvussa ehdotetaan nimenomaista säännöstä ylimpien laillisuusvalvojen oikeudesta hakea purkua lainvoimaiseen päätökseen (6 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Ei lausuttavaa.

Ehdotuksen mukaan muun hakijan kuin viranomaisen olisi päätöksen purkamista koskevassa asiassa käytettävä lainoppinutta avustajaa (6 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Ei lausuttavaa.

14 luku (Päätöksen täytäntöönpano ja hallintotuomioistuimen väliaikaiset määräykset)

Lausuntonne

Ei lausuttavaa.

Oikeudenkäymiskaaren ehdotettujen muutosten johdosta yleisiltä tuomioistuimilta poistuisi toimivalta antaa turvaamismääräyksiä hallintolainkäyttöasioissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Hallinto-oikeus pitää myönteisenä ja johdonmukaisena, että toimivalta antaa turvaamismääräyksiä hallintolainkäyttöasioissa siirtyä käräjäoikeudelta hallintotuomioistuimelle. Hallinto-oikeus kuitenkin huomauttaa, että vaikka esityksessä on aiempaan nähden selkeytetty ja rajoitettu turvaamismääräyksen käyttöalaa, mietinnöstä ei edelleenkään käy riittävästi ilmi missä asioissa ja miten paljon turvaamismääräyksiä on annettu. Tämän vuoksi on vaikea arvioida esitetyn säännöksen vaikutuksia, ottaen huomioon hallinto-oikeuksissa käsiteltävien asioiden laaja kirjo. Hallinto-oikeus on kiinnittänyt tähän huomiota jo aiemmassa lausunnossaan 6.4.2011.

15 luku (Voimaantulo)

Lausuntonne

Siirtymäsäännöksiin tulisi täsmentää tarkoitetaanko 2 §:n 1 momentissa ennen lain voimaantuloa tehdyllä päätöksellä alkuperäistä hallintopäätöstä vai esimerkiksi oikaisupäätöstä.

Liitelait

Mahdolliset kommenttinne

-

Yksityiskohtaisia huomioita

Tekniset huomionne

Onko ehdotuksen 6 luvun 4 § 1 momentin viittaus 42 §:ään virheellinen?

Vainionpää Suvi
Helsingin hallinto-oikeus - hallinto-oikeuden puolesta, hallinto-
oikeustuomari Olli Kurkela